

AN-SIKTET

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 4

Årg. 4

December 1991

9 DECEMBER

MÅNDAGEN DEN 9 DECEMBER
KL 18.30 är det dags
för LUCIA-kväll,

då kommer HARRY PETTERSSON
från FOLKÄRNA HEMBYGDS-
FÖRENING och berättar om
"SEDER OCH BRUK I GAMLA
TIDER"

Vi träffas som vanligt i
Avesta församlingsgård.

* * * * *

Program för VÅREN 1992
bifogas.

* * * * *

Till detta nummer av
AN-SIKTET har SVEN
BERTILS, KRYLBO bidragit
med sin antavla

* * * * *

Under rubriken JAG LÄSTE...
har vi denna gång erhållit
alster från medlemmarna
Bengt Joelsson, Enskede,
Georg Johansson, Horndal,
och Martin Englund, Horndal

Redaktionen TACKAR för de
lämnade bidragen och EFTER-
LYSER FLERA till bladet.

Vi kan på en gång EFTER-
LYSA flera ANTAVLOR till
redaktionen.

Folkärna gammelgård, huvudbyggnaden.

o obs! obs! obs! obs! obs! obs! o
b Vår POSTMOTTAGARE har bytt b
s ! adress: s
! !

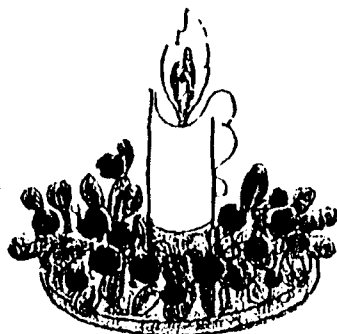
o FSF o
b c/o B Vikström b
s Mattsbogatan 20E, s
! 774 40 AVESTA !
o o
b b
s obs! obs! obs! obs! obs! obs! s

EFTERLYSNING!

Föreningen har erhållit alster från
släktforskarföreningar i Finland,
så nu söker vi en översättare
eftersom tidskrifterna är på det
finska språket.

Du som vill hjälpa till och över-
sätta, hör av dig till redaktionen.

* * * * *

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

postgiro 58 45 11-0

medlemsavgift 60 kr

familjemedlem 15 kr

ORDFÖRANDE

Birgitta Larhm
Almgatan 28
775 52 Krylbo
tel 0226-12192

SEKRETERARE

Leif Kratz
Bandvägen 27
776 34 Hedemora
tel 0225-14122

SUPPLEANT

Arne Blomberg
Kolgillaregatan 6B
774 34 Avesta
tel 0226-51020

VICE ORDFÖRANDE

Sune Hellman
Mellanvägen 11
774 61 Avesta
tel 0226-53852

MATERIALFÖRVALTARE

Björn Fahlander
Pomonagränd 5
775 71 Krylbo
tel 0226-13116

SUPPLEANT

Elof Bryggare
Garmakaregatan 31B
774 33 Avesta
tel 0226-53178

KASSÖR

Jan-Olov Råberg
Floravägen 16C
737 42 Fagersta
tel 0223-14914

POSTMOTTAGARE

Barbro Vikström
Mattsbogatan 20E
774 40 Avesta
tel 0226-55602

ANSIKTET-REDAKTÖRER

Birgitta Larhm

Björn Fahlander

PROGRAM- och ARBETSKOMMITTE

Arne Blomberg

Sune Hellman

Allan Hörberg
Vågmästaregatan 26A
774 35 Avesta
tel 0226-50118

Göte Riseby
Mattsbogatan 17C
774 40 Avesta
tel 0226-51128

Lars-Erik Sammels
Algatan 1
774 35 Avesta
tel 0226-53882

* * * * *

NYA MEDLEMMAR:

Charlotte Larsson
Ängsnäs Herrgård
810 20 Österfärnebo

Birgitta Larsson
Villborgsväg 6
770 60 Horndal

Sönnerbo Ruth
Signalvägen 10
775 54 Krylbo

Lars Lundqvist
Dackevägen 17
175 34 Järfälla

Annika Eklund
Kyrkogatan 10C
776 30 Hedemora

Agneta Rung
Jämtövägen 7
770 73 Garpenberg

Ingrid Mälström
Järnvägsgatan 20A
775 51 Krylbo

Britt-Marie Jansson
Anders Jansson
Bryggaregatan 13
774 30 Avesta

VÄLKOMNA!

Den 5 september startade Folkare Släktforskarförening sitt höstprogram med Kristina Runklint från Dalarnas Museum som visade "Hur man läser historiska tecken i vår omgivning."

Ett intressant föredrag med bilder från Avesta och Folkarebygden med inriktning på byar och byggnader i kulturlandskapet. Kristina beskrev skillnader mellan olika bytyper som holbyar, radbyar, bergslagsgårdar och bergslagsbyar. Vatten och färdvägar påverkade var den tidiga byggnationen skedde och var våra förfäder bosatte sig på självhushållningens tid.

Viktigt att varje by och byggnads särart bevaras och ny byggnation anpassas till omgivningen. Exempel hämtades från den kulturinventering som Dalarnas Museum framställt på uppdrag av Avesta kommun.

Leif Kratz

Den 3 oktober var det dags för Folkare Släktforskarförenings andra höstprogram med Tommy Nyberg från Dalarnas Museum som föreläste om "Dalarnas byggnadskultur."

Det blev ett intressant föredrag, en resa genom Dalarna i bild. Det var främst riksintressena som visades på fina flygbilder. De 6 riksintressena i Avesta, Gamla byn. Grytnäs kyrkby, Bergshyttan, By-bygden, Näckenbäck och Ingeborgbo presenterades.

Gamla byn med bostäderna, kyrkan och industriområdet. Grytnäs kyrkby som ligger som ett nav för alla vägar som går till centralpunkten, den medeltida kyrkan. By-bygden med den rika förekomsten av järnframställning.

Det var fina bilder på det för landskapet representativa områden från byar och fäbodan med byggnader och de stigar och vägar som finns. Datering av äldre timmerbyggnader går nu att göra. Med hjälp av årsringar kan man se vilken tidsperiod träden växte och när de höggs ner. De äldsta byggnaderna som finns kan vara de ängslador som utflyttades från gårdarna, och vara från slutet av 1200-talet.

Föredraget avslutades med en visning av olyckliga ombyggnader på fina hus. Fönsterbyte eller vilda blandningar av material kan förvanska hela byggnaden. Viktigt att varje by och byggnads särart bevaras och ny byggnation anpassas till omgivningen.

Nästa programpunkt för föreningen är en utflykt till Lantmäteriverkets kartarkiv den 10 oktober, resan görs tillsammans med Vuxenskolas släktforskar kurs och dess ledare Allan Hörberg.

Leif Kratz

En hel pärm med släkten Printz demonstrerade K.W. Broman, andre man från höger. De andra är från vänster Göte Riseby, Per Snellman (sentida Printz-ättling) och Sune Hellman. FOTO: MIKAEL ERIKSSON.

400-årig släkt kartlagd.

Släkten Printz 400 år bakåt i tiden.

Det var ämnet då Folkare släktforskningsförening samlades i Avesta församlingshem med K.W. Broman som berättande släktforskare.

Broman har i sin forskning om

släkten Printz kommit 400 år tillbaka.

Släkten Printz eller från Johan till Per som forskare Broman säger är en släkt som gått från Sverige via Tyskland till Finland. En gren av släkten återkom sen till Sverige vid 1940- och 1950-talens invandringar. Bland annat hamnade "printzar" i Möklinta, Västerfärnebo och Arboga.

Per Snellman från Möklinta som ses på bilden får representera

Printz i nutid. Broman som forskat om släkten och kommit till Johan som levde för 400 år sen påstår till och med att Per är lik Johan — inte bara till utseendet.

K.W. Broman har material som skulle räcka till en studiecirkel på 6—10 kvällar, påstår han.

Mötet var rätt välbesökt eller som K.W. Broman sade: Besökarna var fler än jag befarat men dock något färre än jag hoppats.

Avesta Tidning, torsdagen den 21 november 1991

E F T E R L Y S E S

den person som frågade om Landshövdingar i Österbotten vid frågestunden efter K W Bromans anförande torsdagen 14/10. Hör av dig till föreningen, vi har fått fotostatkopior om detta av K W Broman.

* * * * *

SAXAT ur andra medlemsblad

I "PIF-Nytt" nr 18" aug 1991 finns en artikel om emigration från Kalmar län. Den innehåller också tips om hur man kan gå tillväga när man stöter på emigranter i sin forskning.

"Södertälje-Probanden" nr 100 1991 har en artikel av Irene Artaeus som på ett betydande sätt tar upp pigornas situation i 1800-talets svenska samhälle.

"Adalingen" 1991:3 innehåller en förteckning över de genealogiska sammansällningar som finns i Härnösands landsarkiv.

I "GGF" 1991:3 har Jan G Ljungström skrivit en intressant artikel om skarprättare i Gästrikland.

"AIJR anor" 1991:3 innehåller tips om vad man kan finna i de gamla skråarkiven som nu även finns tillgängliga på mikrofilm från SVAR.

"Information till biblioteken" 2/91 från SVAR finns en del nyttiga adresser i USA för dem som forskar efter emigranter både från Sverige, Finland och Danmark. Här meddelas också att nästa konverteringsprojekt kommer att starta under hösten och skall omfatta domböcker och bouppteckningar med början före 1700.

"VSGF-bladet" 1991:3 har bl.a. två artiklar om hur den nya folkbokföringen kommer att påverka släkt- och personforskningen.

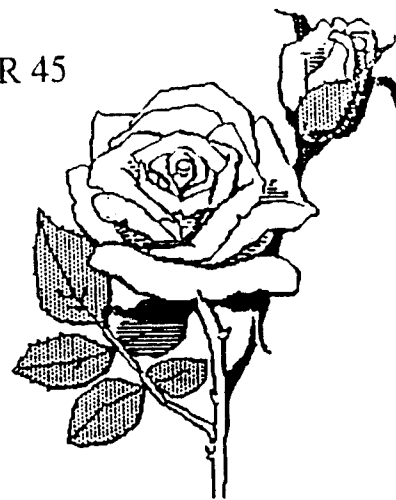
"Antopel" 1991:3 har flera artiklar om emigrantforskning både i Sverige, USA, Canada, Australien och en del europeiska länder.

I "MGF-nytt" 1991:3 ger Barbro Andersson i en artikel ett tips på hur man kan finna fadern i det fall att barnet anges vara "oäkta".

VÄSTERÅS SLÄKTFORSKARKLUBB
Forskarförteckning för 1991
150 forskare har lämnat sina forskaruppgifter, socknar som är intressanta för oss i södra Dalarna t ex, By (15 st), Garpenber (9 st), Folkärna (12 st), Grytnäs (7 st), Husby (8 st) och Hedemora (9 st).

Du vet väl att de blad vi får från andra föreningar finns samlade i pärmar nere i FORSKAR-LOKALEN, Avesta Bibliotek.

VSGF BLIR I ÅR 45
ÅR!

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING och AN-SIKTET
GRATULERAR JUBILAREN!

EFTER LYSNINGEN

Efterlysning

Såsom framgår av min antavla i An-siktet 1990, nr 4, var min mamma sondotter till Fredrik Lindqvist i Sägtorpet i Bjurfors (1832-1914). Hans äldste bror var Jan Erik Lindqvist (1821-1884), som bl. a. skrev den kända Amerika-visan "Vi sålde våra hemman", om vilken jag skrivit i Dalarnas hembygdsbok 1950 och i vis- och folkmusikforskningsårsboken Sunten 1982; senast har han aktualiserats genom Jörgen Dicanders amerikaspel "Sista dansen" i Grytnäs sammelgård.

En svärsling till mig ringde mig i somras och talade om att ha min mamma, som var uppväxt i Högbo i Grytnäs och dotterdotter till Fredrik Lindqvist, nämnt en kvinna, som gick under namnet "Dala-poetissan", och som han trodde var syster till Fredrik och Jan Erik Lindqvist.

Då jag inte lyckats få veta något om henne genom samtal med andra släktingar och haft svårt att identifiera henne med någon av Lindqvistarnas systrar, vore jag tacksam för meddelande, om någon av läsarna av An-siktet hört talas om henne och kan ge några närmare upplysningar.

Hans Gillingstam

Adress: Wilens väg 6¹¹¹

171 60 Solna

Telefon: 7301835 på riktnummer 08

Vi fick ett brev från Sonia Bengtsson i Göteborg där hon efterlyser uppgifter om sin far, farfar och farmor:

Hennes farfar och farmor var skrivna i Husby när hennes far föddes den 15.4.1908 och heter Sven Valdemar Samuelsson, farfar Karl Valentin Samuelsson född 20.6.1877 och farmor Ida Karolina, född Boholm född 26.3.1877, hennes farfar arbetade vid järnvägen där. Sonia vill komma i kontakt med släktforskare i Krylbo/Avesta trakten som kan ha kommit i kontakt med dessa personer i sin forskning eller de som forskar i järnvägshistoria.

Sonia Bengtsson
Rymdtorget 78
415 19 Göteborg
tel 031-46 17 13 bostad
tel 031-61 77 33 arb

JAG LÄSTE . . .

2203-2204 1740 Dom Jubilate, By K I:1 (sockenstämmo-protokoll)

2do woro Carl Larsson i Gålsbo och dess hustru Anna Mattsdotter tillstädes, besvärande sig öfver Per Perssons hustru i Born, hustru Anna Matthsdotter, att hon skall villja tilerkjänna sig en gammal, grof väfskjed, hvilken Carl Larssons hustru berättar höra sig till och hon fördenskull skall ländt uth samma väfskjed äth Matths Anderssons hustru, Carin Ersdotter till att brukas på en grofväf. Per Perssons hustru har flera gånger blifvit förr kallad hit till Kyrko-rådet, men icke velat infinna sig förrän nu, då fjerdingssmannen i går afton måst fara till Born och tilhålla henne, att följa med sig i dag til Kyrkan först och sedan infinna sig hos Kyrko-rådet. Fjerdingssmannen har ock tagit med sig denna grofva och nästan obrukliga väfskjeden och wiste henne up nu, som befants icke vara wärd fyra öre koppar samt att det wore stor synd, att så många så mycket oläte öfver en sådan lappritz-ting nu hela tiden blifvit utguten, hvarigenom Gudz hel. namns ära lidit och så stor förargelse icke allenast i den gränden, uthan ock i församligen yppadts. Per Persson i Born beklagade sig, att dess hustru skall vara så ensinnad och hastig til sitt sinnelag, öfver en så ringa ting; men dess hustru uthfor i stor munn villjandes oqvåda Carl Larssons hustru, som betygade, att denna lappritz väfskjeden aldrig varit Per Perssons hustru tilhörig, uthan genom arf tillkommen uthi Carl Larssons huus. Kyrkoherden bad dem att icke träta om så ringa ting, uthan låta beqvåma sig till Christlig sänja och förlikning. Carl Larsson och dess hustru önskade få behålla sitt ärliga namn, villjandes gjärna blifva denna odugeliga och ingenting wärda wäfskjeden qvitta, allenast Per Perssons hustru wille styra sin munn och lämna dem i frid; så wille de ock å sin sida gjärna tilgifwa och icke påtala all den försmädelse de af Per Perssons hustru lidit: men Per Perssons hustru lät sig icke af Kyrko-rådets flera varningar förmås att innehålla med sin otidiga munn och försmädelser emot Carl och dess hustru. Kyrko-rådet frågade: om Per Perssons hustru hade något mera emot Carl och dess hustru att taga upp, om hon ock war nögder, att denna förargliga wäfskjeden upbrändes, på det osämjan öfver en så ringa sak måtte få sin ända? men hon framfor i bittra ord och sade sig icke villja achta Kyrko-rådet någon ting, ej heller wille hon lyda sin man, då han ock böd till att styra henne till Sachtmodighet. Fjerdingssmannen och Parterna togo sitt afträde en stund: Då resolverades: att den ingenting wärda och gamla wäfskjeden skulle igenom fjerdingssmannen upbrännas, som ock genast skedde uthi Kyrkoherdens Kjöckz-spis: och som Per Perssons hustru gjorde föragt af Kyrko-rådet och framgent uthöste försmädelser och bittra ord, altså war hon förfallen för sin olydna och vanheder emot Kyrko-rådet att sittja En Söndag eller annan i Plicht-stäcken vid Kyrko-dörren, til dess hon, med Gudz hjelp, kan styra sin ohöfliga munn och hetziga sinnelag. Carl Larsson och hans hustru uthläfvande sig villja aldrig höra mera efter hennes försmädelser, uthan bedja Gud för henne; men Per Perssons hustru war så förbittrad både moot Kyrko-rådet och sin man, att fjerdingssmannen nödgades afstyra dess roop och storm i Gudz huus, och til dess Sockenstämman war sluten, lät han på egit beväg sättja henne i plichtstäcken en stund, hwarefter hon berättades hafwa tystnadt och stillat sitt Sinne någorlunda. Kyrkoherden, Kyrkovårdar och Kyrko-råden war igenom wästra Kyrkodörren hemgångne och fingo sedermera höra, hvad som med denna obetänksamma hustru war passeradt, samt att warbefallningsmannen (?) tyckte, att denna lilla näpsten hade hon väl förtjendt...

Bengt Joelsson
 Olympiavägen 124
 122 40 Enskede
 08-6590759
 0226-70231

1711 22 oct. Baltzar Pipare, född i Greiwald 1655. Krigstjänst hos konungen av Danmark. Med flera danskar fången wid Malmstad. Blev sedan soldat vid Lifkompaniet af Dalregementet för Pipares rote, sedan löjtnant wid Västerdals kompani. Var med i Norge samt Altranstädt. Sedan afsked. Gift 2 ggr. 1° med Cherstin Jöransdtr fr Amshyttan. 2° med efterlevande hustrun Brita Püderdtr fr Rembo i Grytnäs.

Dog 10 oct kl 9 om aftonen wid pass 56 År.

(Georg Johansson, Horndal.)

Smått & Gott

Ur 1686 års kyrkolag:

10 § De barn som oäkta födas och mördas skola läggas avsides på kyrkogården.

Ur 1686 års kyrkolag:

24 § En änka bör sörja sin avlidne make ett helt och en änkring åtminstone ett halvt år, förrän de träda i nytt gifte; och skall härmed alla präster förbudet vara vid förlust av deras tjänst att viga någon änkring eller änka, den de icke förvisso veta hava avvittat sina barn.

Ur 1686 års kyrkolag:

10 § Judar, turkar, morianer och hedningar, som här i riket inkomma, skola undervisas om vår rätta lära och befordras till dop och kristendom; försumma de detta, som böra sig här om värda låta, då skola de därför tilltalas.

Ur 1686 års kyrkolag:

25 § Ingen brudskara må komma till kyrkan med trummor, skjutande och varjehanda otjänligt buller; sker det, då skola sådana plikta efter stadgan.

Vid Otto Stjernquists intressanta föreläsning i Avesta framställdes ett par frågor om Björkman släkten.

Här kommer en slätkarta med ovanligt stor tydlighet och överskådlighet.

Den är kopierad efter Björkmansläkten stora släktbok. Som släktföreningens ondförande välvilligt ställt till förfogande. (Den finska grenen, som kallarsig Björkenheim har ej medtagits här.)

Det är en intressant släkt med ett mycket stort inflytande över de Svenska och Finska järnbruken. De ha också varit pionjärer inom järnvägsbyggandet.

(Se museet i Gävle.) I Grönsinka låg halva hyttpipan i By socken.

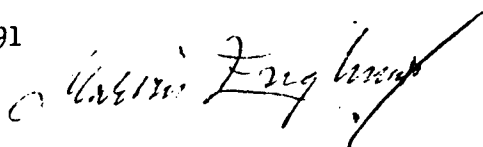
(Foto hos Martin E.d) Bengt magnus Björkman bekostade landsvägen Grönsinka - Horndal. Det är ett värdefullt monument över hans gärning. Hyttan, Smedjan, Såg och Kvarnar är borta liksom Herrgården.

Vid ingången till fästplatsen vid Nässen står en sten vid motsatta vägkanten. Den har A U B inhugget och torde vara markering för Björkmans väghållnings-skyldighet. Axel Ulrik Björkman.

Bengt Magnus Björkman har sin gravsten på en kulle på nya Kyrkogården i By. Genom Bror Björkman, 91 år, har jag fått många intressanta brev om släktens strävanden och - ibland - motgångar. Kontrakt med Mästersmederna visar att de ofta fortsatte smidet i flera generationer. Vallonsläkterna Goude - Herou - Pierro - Hedberg - m. fl. förekommer ofta i Oppskö - Grönsinka och Gammelstilla. Enligt muntlig tradition kom de första till Sverige år 1614.

Horndal i juni 1991

Martin Englund

Bilagor : Björkman-släkt.

För de intresserade finns kopior av Björkman-släkten hos redaktionen.

Julförströelse för släktforskare, som vi har fått av Börje Glad i Avesta.

Vi i redaktionen tackar dig Börje.

GENE- ALOG	MEDI- CIN	TÄT- TING	LOGI	FRESK	FLUOR	STIN- KA	KA- RIES	HÄRD YTA PACKA	
L									
FÅR BARN					RARA				
MA- NVAL									
ENG. GREVE						VAR HÄL- SAD			
ME- TER		ORA- TION				BUN- DER	LJU- DA		GROV FIL
TRED- JE TONEN		HAR NÄL		GE- MAK	PING- PONG			LÄNGD- MÅTT	
PORT					BÖKA				
EUROP- GEMEN- SKAP			FLA- NET						
SIG- NAL					EM- VIG				

ANTAVLAN

Antavlan denna gång har vi erhållit från SVEN BERTILS, KRYLBO
Hans anor kommer från Vörö, Oravais och Maxmo i Finland.

Viktiga bönder föruttor förparen Isak Kevdal

8		ANTAVLA FÖR: Sven Bertils Granäsvägen 14 775 00 KRYLBO				
GEN: I NR 2-3(1)	II 4-7	III 8-15	IV 16-31	V 32-63		
2 F. 1896-02-11 Albert Bertils Vörrå - Finland	F. 1866-11-04 Jakob Bertils Vörrå - Finland	Anders Bertils Vörrå - Finland F. 1843-05-24	Jakob Bertils Vörrå F. 1798-11-19	Enk Bertils Vörrå F. 1749-06-08		
		Anna Heikius Vörrå - Finland F. 1839-02-20	Kajsa Huopa Oravais F. 1811-07-28	Brita Heinull Vörrå F. 1753-03-30		
PROBAND F. 1921-01-04 Sven Bertils Vörrå - Finland	F. 1864-01-20 Maria Finnas Vörrå - Finland	Johan Finnas Vörrå - Finland F. 1821-04-24	Johan Heikius Vörrå F. 1797-03-25	Johan Huopa Oravais F. 1779-12-12		
		Anna Liljekälax Vörrå - Finland F. 1823-04-12	Brita Hannus Vörrå F. 1800-11-23	Brita Malm Oravais F. 1791-10-29		
		Enk Widd Vörrå - Finland F. 1837-02-11	Matts Hannus Vörrå F. 1790-11-30	Mårten Finnas Vörrå F. 1765-11-02		
		Louisa Knuts Vörrå - Finland F. 1834-06-30	Cajsa Finnas Vörrå F. 1797-03-28	Maria Hannus Vörrå F. 1765-04-25		
3 F. 1900-06-03 Marta Widd Oravais - Finland	F. 1873-01-13 Greta Lassus Oravais - Finland	Simon Lassus Oravais - Finland F. 1852-09-26	Johan Kock Oravais F. 1789-10-19	Mickel Nybyggaren Oravais F. 1765-03-04		
		Beata Heck Oravais - Finland F. 1849-11-15	Beata Liljekälax Vörrå F. 1792-05-25	Greta Hannus Vörrå F. 1766-04-04		
			Enk Widd Vörrå F. 1817-05-29	Johan Mattus Vörrå F. 1775-01-18		
			Greta Simons Vörrå F. 1817-09-01	Margareta Finnas Vörrå F. 1767-09-27		
			Johan Knuts Vörrå F. 1792-09-16	Mårten Hannus Vörrå F. 1756-12-01		
			Maria Beata Antus Vörrå F. 1792-01-07	Lisa Rökus Oravais F. 1766-05-09		
			Mårten Lassus Oravais F. 1819-10-19	Johan Liljekälax Vörrå F. 1757-01-25		
			Greta Kock Oravais F. 1818-03-26	Beata Prästgårdens Vörrå F. 1765-04-30		
			Simon Kevdal Vörrå F. 1812-11-04	Simon Kock Oravais F. 1746-02-01		
			Greta Jäts Vörrå F. 1822-11-29	Margareta Gränd Vörrå F. 1750-05-01		
				Enk Månsus Vörrå F. 1793-08-31		
				Maria Widd Vörrå F. 1796-05-12		
				Mårten Simons Vörrå F. 1782-04-19		
				Brita Antus Vörrå F. 1786-12-22		
				Matts Knuts Vörrå F. 1767-01-13		
				Maria Kock Vörrå F. 1769-01-11		
				Matts Brugg Vörrå F. 1766-12-21		
				Beata Antus Vörrå F. 1769-01-04		
				Carl Lassus Oravais F. 1787-07-17		
				Anna Antus Vörrå F. 1790-04-02		
				Simon Kock Oravais F. 1792-06-04		
				Cajsa Ränner Oravais F. 1795-05-02		
				Isak Kevdal Vörrå F. 1773-08-10		
				Beata Tottensrud Maxmo F. 1777-02-09		
				Abraham Jäts Vörrå F. 1791-11-03		
				Greta Antus Vörrå F. 1795-02-01		

Nu kan Gunde kolla släkten - åtta generationer bakåt

RÄTTVIK. Filmregissören Ingemar Bergman, författaren och konstnären Albert Engström, en havande nunna, sågerskan Astrid Gezelius, skalden Carl Mikael Bellman, Stjernhöök, Björn Skifs, alla har de en sak gemensamt. De finns med i Gunde Svans antavla.

Det berättade Margaretha Hedblom i går eftermiddag då Släktforskarernas hus i Leksand överlämnade en antavla i åtta generationer till Gunde Svan. Det skedde vid en ceremoni på församlingshemmet. Antavlan har forskats fram av Birgitha Johansson.

Namnet Svan går bara tre generationer bakåt i tiden. Namnet kommer från Gundes farfar som var soldat och Björnbackakarl från Skamhed. Han fick namnet efter soldatroten. Trots det finns det fler andra Svanar i släkten.

Nunna fick barn

En intressant släkting till Gunde var Hans Ulfsson Svan som levde i Stockholm under mitten av 1500-talet. Han var borgare och rådman. Hans Ulfsson Svan var son till borgmästaren i Vadstena, Ulf Persson som i sin tur var utomäktenskaplig son till Ingrid Ulfsdotter, nunna i Vadstena kloster. Där hade släktforskaren, Birgitha Johansson, tur.

Nunnans släktförhållanden är kända genom Biskop Hans Brasks släkthok. Hon var dotterdotter till frälsemannen Erengisle Gjordsson av ätten Fot i Östergötland. Därmed var Birgitha Johansson nere på 1400-talet. När hon började trodde hon bara att hon skulle röra sig i bondekretsar i Järna.

De flesta av Gundes anfäder i Järna var bönder och där återfinns släktforskaren betrodda kyrkvårdar, nämne män och gästgivare. Byarna Skamhed, Skälö och Uppsälje dominerar med det finns också rötter i bland annat Noret, Nordanåker och Myrbacka. Margaretha Hedblom, som gjort en sammanfattning, konstaterar att man inte gick så långt på friarstråt. Gundes föräldrar är femmänningar med varandra.

I antavlan finns musikaliska släktingar som sågerskan Astrid Gezelius och Jont Birgit Rundgren.

Bellman

På en antavla med Järnabak-

grund är det nästan omöjligt att undgå att komma in på släkterna Gezelius och Munters, berättar släktforskarna.

Här finner de bland andra handlanden Johan Gezelius, född i Pedersöre i Finland och död i Västgård, Järna. Han var gift med Elisabet Dicander. På mödernet härstammande från brukssläkten Christiernin. Elisabet var flokulla, född i Floda prästgård. Hennes mor, Katarina, hade en kusin, Katarina Schleicher, mormors mor till skalden Carl Mikael Bellman. I Åbo domkyrka finns ett praktfullt gravmonument över en av Gundes släktingar som var biskop där.

Gunde har fler spännande anor. Han härstammar bland annat från familjen Trotzig. Den förste hette Mårten Traubtzig och kom 1581 till Sverige från Wittenburg i Tyskland. Sonen Johan Mårtensson Trotzig blev välbeställd direktör vid styckejutningen i Kopparberget. 1674 begravdes han vid altaret i Kopparbergs kyrka.

Rättvikare

En annan bergsman i Gundes släkt var Peder Jonsson, Vikmanshyttan. Några led senare adlades en ätling, Stjernhöök.

Bakåt i tiden finner släktforskaren Per Månsson Utter, född 1566 och död 1623. Anfader till både Gunde Svan, filmregissören Ingemar Bergman och författaren och konstnären Albert Engström. Per Månsson Utter var vår förste riksantikvarie och dessutom släktforskare.

Skulle Gunde Svan vilja se hur anfadern såg ut på 1500-talet så finns ett målat porträtt från de tiden bevarat.

Björn Skifs

En annan upptäckt har Birgitha Johansson gjort. Björn Skifs är sexmanning med Gundes mor. På 1700-talet hade de en gemensam anfader i Perols Anders Andersson i Rytån.

Det finns utvandrade amerikanska släktingar som satt spår i historien också. Nordanbro Anders Larsson, som tog namnet Lindwall i Amerika, grundlade staden Lindford. En ätling har varit kulturattaché vid USA:s ambassad i Stockholm.

SVEN HALLERDAL

Det är inte en sammanställning över alla bragder i skidspåret. Gunde Svan och Margaretha Hedblom tittar på. Det är hon som visar på alla åtta generationer bakåt, som Birgitha Johansson visar på.

Var hamnade familjebibeln?

1948 fick min morbror Birger Engquist — yngste son till framtidne byggmästare Johan Fredriksson i Elden 6 vid Corneliugatan i Avesta — ett brev från sin farbror Carl Lindqvist i USA. Min morbror hade tidigare skrivit till honom om mina släktforskningar. Detta föranledde nu Carl Lindqvist att skriva, att han haft en farbror, som "dog på Atlanten".

Detta brev gav mig uppslag till ytterligare forskning. Jag hade nämligen i kyrkoböckerna lyckats fram dödsdata för tre av min fars fyra farbröder. Den äldste, Jan Erik Lindqvist, född 1821 i Myrsjö, hade jag förlorat ur sikte genom att han enligt Grytnäs husförhörslängd 1849 flyttat till "Wermland" utan att församling angivits.

Carl Lindquists brev föranledde mig att i Riksarkivet i Stockholm gå igenom Värmlands mantalslängder blad för blad. Resultatet blev, att jag fann honom vid Alkvetterns herrgård i Bjurtjärn. Ytterligare kyrkoboksforskningar ledde till konstaterandet, att han 13 april 1854 ströks vid Herrsjötorp i Bjurtjärn med anteckning om utflyttning till Amerika. Den på Atlanten avlidne farbrodern var funnen!

Genom samtal med i Sverige bosatta gamlingar i släkten fick

jag kännedom om en släkttradition, att Jan Erik Lindqvist författat den genom bl.a. radion bekanta Amerika-visan som började med "Vi sålde våra hemman".

Hos Olrog

För närmare undersökning begav jag mig därför till Kungliga Biblioteket, där visforskaren Ulf Peder Olrog — mest känd som visförfattare och kompositör — ställde sin sakkunskap till mitt förfogande. Vi kunde konstatera, att det äldsta skillingtrycket av den nämnda visan just hade tryckåret 1854, och att tryckorten var Kristinehamn, den stad som ligger närmast Bjurtjärn.

Från följande år, 1855, härrör ett skillingtryck med denna amerikanska tillsammans med en kärleksvisa i akrostikon, där versernas begynnelsebokstäver bildar just namnet JAN ERJK LINDQWIST. De äldsta skillingtrycken av denna visa, som alltså författades av Jan Erik Lindqvist, visar, att den redan 1848 trycktes i så skilda städer som Gävle, Söderhamn, Umeå och Växjö. Omtryck från åren 1850, 1851 och 1852 trycktes i Kristinehamn.

1950 publicerade jag i Dalarnas

hembygdsbok artikeln Två skillingtryckförfattare, Jan Erik Lindqvist och Fredrik Lindqvist, som även handlar om Jan Eriks yngre bror, som länge brukade Sägtorpet i Bjurfors, levde ända till 1914 och blev far till min morfar. Han publicerade 1901 i Hedemora två egna visor jämte en handledning i kolning.

Sista dansen

Eftersom min utredning om författarskapet till "Vi sålde våra hemman" genom en missuppfattning blivit bestridd, publicerade jag 1982 ytterligare dokumentation i vis- och folkmusikforskningsårsboken *Sumlen*. Denna observerades av Jörgen Dicander, som därför använde namnet Jan Erik Lindqvist för huvudpersonen i sin musical "Sista dansen" i Grytnäs gammalgård.

Anledningen till att jag nu relaterar allt detta är att jag söker familjebibeln från Myrsjö, där den då blott femtonårige Jan Erik Lindqvist — som då ännu hette Persson — skrivit "Denna bok tillhör Johan Andersson i Myrsjö år 1836 igenom Johan Eric Pärson i Myrsjö". Senare tillade han datum för morfadern Johan Anders-

sons död 1839.

I Korskrogen

Denna familjebibel fick jag se, då jag besökte bagaren Johan Johansson i Korskrogen, som var änklings efter en brorsdotter till Jan Erik Lindqvist. Han dog 1950. Då jag nästa gång kom till Korskrogen, hade han ärvts av sin bror Oskar Johansson, som också var barnlös och ärvdes av sin hushållerska Engla Westerberg. Jag ville köpa bibeln, men hon ville inte sälja den till mig, så jag fick nöja mig med att ta hand om den kökssoffa som Johan Andersson i Myrsjö gjort till sitt bröllop 1797, och som fortfarande finns i mitt hem.

Efter Engla Westerbergs död 1985 skrev jag till hennes enda arvinge, brorsdottern Hillevi Westerberg i Stockholm. Hon uppgav vid telefonsamtal, att hon inte kunde finna den efterfrågade bibeln. Jag erinrade mig då, att en kusin till min mamma förgäves bett om att få se den vid besök hos Engla Westerberg. Sannolikt hade hon sålt den till någon.

Om någon vet var den hamnat, vore jag synnerligen tacksam för meddelande. Min adress är Wiboms väg 6, III, 171 60 Solna.

Hans Gillingsham

EFTERLYSNING.

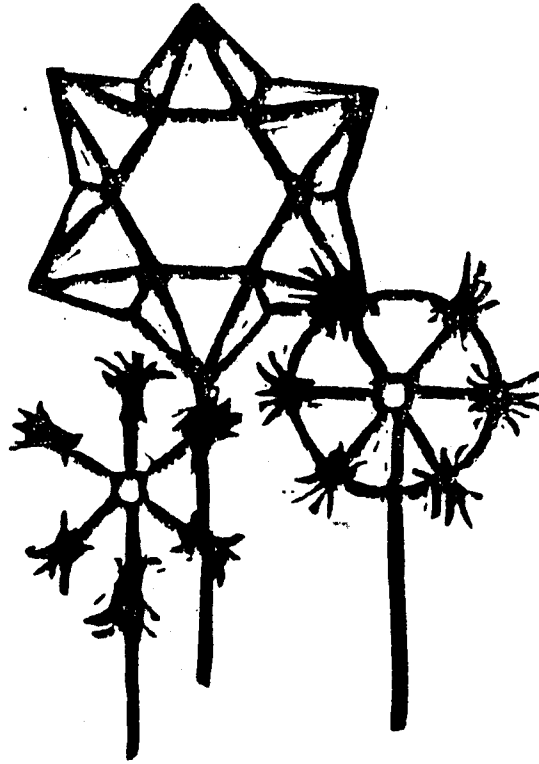
Finns det någon som kan ge mig ledtrådar till följande personer som skall ha emigrerat till Amerika någon gång 1851-1862. Inte någon har f.d. eller har återfunnits i AI-boken.

Alla upplysningar tas tacksamt emot till

Elsa Lagevik; Byvägen 333 816 00 Ockelbo tel. 0297-40294, 41750.

- *. Schultz, Irsta, inspektor em. 1856.
- *. Lars Petter Ortman el Ostman, Västmanl. träddårem. H Ulrika Charl. em 1853.
- *. Gustaf edvard Nyman, Västmanl. musikinstr gesäll em 1853.
- *. Bror Otto Waldemar Ahlström, Arboga, matros em. 1858.
- *. Anders Gustaf Blomgren, Arboga, pistolsmed em. 1854
- *. Lars Fredrik Örling, Arboga, 15 år em 1854.
- *. Isak Wikman, Västrås, bokhåll. em.1858.
- *. Nils Wahlström, Köping, skräddarges.
- *. Henrik Filip Schuldhels, Sala, snickeriges em 1856.
- *. Sven Gustaf Högberg, Västmanl. instrumentmakare, em 1855
- *. Johan Wilhelm Frödin, Västmanl. em 1853.
- * Bog Anders Andersson, Mora, bonde em. 1852.
- * Olmats Marit Persdotter, Mora em. 1840.
- * Sparr Erik Persson, Mora bonde, 38 år em 1852.
- * Erik Ersson Boman, Ore, m H o 4 barn em. 1852.
- * Charlotta Fahlvik, Falun, jungfru em. 1859.
- * Per Persson, Hosjö m. H, 40 år o son Per 18 år em. 1859.
- * Johan Erik Ljusberg, Dalarna em. 1855.
- * Eva Joh. Sandström f. Aspman m dott. o flick. Tekla Charl. Ehlin, Falun em. 1855

GAMLA BONDEPRAKTIKAN

Huruledes man skall förfara och
märka av vädret i juledagarne,
vad tillkommande ting oss
bliver tillkännagivet, det
hela året igenom

I. OM JULE-AFTON

Är Juleafton och Julenatt klara,
Förutan regn och väder, så tag vara,
Det året bliver nog både korn och vin,
Så får var nog till födan sin;
Men bliver det väder och regn,
Betyder det litet korn och vin i var äng.
Kommer väder av östan hit,
Då dör kved och djur i denna tid.
Men kommer det oss ifrån västan,
Bliver sjukdom kungars och furstars gäst.
Döden skall taga många av dem också,
Som borttager alla både stora och små.
Kommer vädret av nordan, så gläd du dig,
Ty härefter följer ett gott år visserlig.
Men om det kommer av sunnan därnäst,
Det betyder dagelig sjukdom visst.

V. OM JULEDAG FALLER PÅ EN ONSDAG

Om han kommer på en onsdag, det är
Få vi varm vinter, dock skarp och hård,
Våren bliver stark med mycket väder,
Som gamla bönder lära oss här.
Sommaren och hösten bliver god,
Därav får mången ett fritt mod.
Linnet bliver gott, mycket vin och korn till,
Honung man då dyrt sälja vill.
Lök skall sig då vederkvicka,
Man skall då icke många äpplen steka.
Örterna skola då bättre lycka få,
Än de träd som äpplen och päron gro uppå.
Köpmän och bofolk skola stort arbete lida,
Mycket ungt folk dör i de tider,
Helsot skall små barn icke spara,
Men de skola dö och till himlen fara.